

පොළොන්නරු යුගයේ සාහිත්‍යික පඬිවරු පිළිබඳ
අධ්‍යයනයක්

A study on literary scholars in the Polonnaruwa period

ඉවන්තා සඳුනි ජයසේන

Abstract

The Polonnaru period can be pointed out as an important phase in the history of Sri Lanka politically as well as in terms of literature. During the Anuradhapura period as well as in this period, books were written in large numbers. The problem of the proposed research done under the theme of a study of the literary scholars of the Polonnaru period is what are the peculiarities of the literary scholars of the Polonnaru period? to go The objectives were to identify the literary scholars of the Polonnaru period and identify the peculiarities of their writing style. There, data was collected by using the library and the internet through the qualitative research method and the data was analyzed using the descriptive method. Polonnaruwa is the political period as well as the literary period that came after the Anuradhapura kingdom period. Due to the social influence of India, many literary scholars with knowledge of Sanskrit and Pali were born during this period. Gurulugomi and Vidyachakravarthy are prominent among them. But although some works are known, no specific mention of their author can be identified. Sanna texts can be seen in abundance during that era. there are also many talented writers of poetry and prose. Among them were clerics and lay scholars. Accordingly, it is fair to say that the Polonnaru era, which wrote a large number of

books, contributed many authors with knowledge of Sanskrit and Pali languages.

Keywords: literary scholars, Polonnaru period, peculiarities, writing style, era

ප්‍රවේශය

ලාංකේය ඉතිහාසය සතුව ඇත්තේ දේශපාලනික යුග බෙදීමකි. අනුරාධපුර, පොළොන්නරු, දඹදෙණි, කුරුණෑගල, ගම්පොළ, කෝට්ටේ, සීතාවක සහ මහනුවර වශයෙන් එකී යුග නම් කළ හැකිය. උක්ත කී දේශපාලනික යුග බෙදීම සාහිත්‍ය අධ්‍යයනයේ පහසුව පිණිස ද යොදා ගැනේ. අනුරාධපුර සිට සීතාවක මුල් භාගය දක්වා කාලය මහා සම්ප්‍රදාය අනුදත් සම්භාව්‍ය සාහිත්‍ය අවධිය වශයෙන් සැලකේ. කෝට්ටේ යුගයේදී යටත් විජිත ව්‍යාපාරයෙන් පසුව ඇරඹෙන සීතාවක සහ මහනුවර යුග දිල සම්ප්‍රදාය අනුදත් ජන සාහිත්‍ය යුගයක් වශයෙන් සැලකේ. මෙම ලිපියේදී සාකච්ඡා කෙරෙන පොළොන්නරු යුගය සම්භාව්‍ය සාහිත්‍ය අවධියක් වශයෙන් සැලකේ. සිංහල සාහිත්‍ය ගද්‍ය සහ පද්‍ය වශයෙන් දෙයාකාර වේ. සිංහල ගද්‍ය සාහිත්‍යයේ ආරම්භය හෙළ බසින් අටුවා ග්‍රන්ථ රචනා වීමත් සමඟ සනිටුහන් වන අතර දැනට විද්‍යමාන සාධක අනුව සිංහල පද්‍ය සාහිත්‍යයේ ආරම්භය සීගිරි ගී වලින් සනිටුහන් වේ. ඒ අනුව පොළොන්නරු යුගයේදී සාහිත්‍යකරණයේ යෙදුණු පඬිවරුන් පිළිබඳ අධ්‍යයනය කිරීම මෙම ලිපියේදී අපේක්ෂා කෙරේ.

පොළොන්නරු යුගය

කාලීන විකාශනයන් සමඟ හෙළ බස, 11වන සියවසේ අවසාන කාලය වන විට වඩා වර්ධනය වෙමින් සකස් විය. එය නොයෙක් පොත්පත් රචනා කරන්නට හේතුවක් විය. ඒ දියුණුව ශීඝ්‍රව ඇති වූයේ 11වන සියවසේ පොළොන්නරු රාජ්‍යයේ උදාවත් සමඟය. පොළොන්නරු යනු පුලස්තියා - පුලස්ථි නගර යන වචනයාගේ ප්‍රාකෘත පද වශයෙන් සිංහල වී ආවක් සේ

මෙරට පඬුවරු සලකති. (සන්නස්ගල, 1961: 73.) ආදි කාලීන පුලස්තය සෘෂිවරයා (සන්නස්ගල, 1961: 73.) ලාංකේය ඉතිහාසයේ අනුරාධපුර රාජධානියට පසුව බිහි වූ දෙවන විශාලතම රාජධානිය වශයෙන් පොළොන්නරුව සැලකේ. සිංහල සාහිත්‍ය ඉතිහාසයේ නව යුගයක උදාව සනිටුහන් කළ මෙම යුගය මධ්‍යතන යුගයේ එක් අවධියකි. 11වන සියවසෙන් ඇරඹුණ මෙම යුගයේදී සිංහල භාෂාවෙන් සාහිත්‍ය පොත පත් ගණනාවක් රචනා විය.

අනුරාධපුර රාජධානිය බිඳ වැටීමෙන් පසුව බිහිවන පොළොන්නරු රාජධානිය නිරන්තරයෙන් ආක්‍රමණ හේතුවෙන් පීඩාවට පත් වූ රාජධානියකි. කඳවුරුපුර සහ ජනනාථමණ්ඩලයි, විජයරාජපුරයි සහ පරාක්‍රමපුරය, කාලිංගපුරයි (සන්නස්ගල, 1961: 74-76.) ආදි නම්වලින් හඳුන්වා ඇත. අනුරාධපුර යුගයේ අවසානභාගයේ දකුණු ඉන්දීය රාජ්‍ය සමඟ පැවති සමීප සම්බන්ධය පොළොන්නරු අවධියේද එලෙසින්ම ක්‍රියාත්මක වේ. සිංහල සාහිත්‍යයේ සහ භාෂාවෙහි වර්ධනය කෙරෙහි එකී සම්බන්ධය ඔස්සේ ජනිත භාෂා සංස්පර්ශය උපයෝගී වී තිබේ. විශේෂයෙන් සංස්කෘත සහ පාලි භාෂා ඉන් කැපී පෙනේ. ව්‍යාකරණ ග්‍රන්ථ, සන්‍යා- ගැටපද හා විස්තරාර්ථ වර්ණනා මෙන්ම කෝෂ ග්‍රන්ථ ඇතුළු ගද්‍ය පද්‍ය කෘති බොහොමයක් පොළොන්නරු යුගයේදී රචනා වී ඇත. එහෙත් පොළොන්නරු යුගයේදී රචිත පොත් පත් විශාල සංඛ්‍යාවක් කාලිංග මාස සිදු කළ ග්‍රන්ථ සංභාරයේදී විනාශ වී ඇත.

- පොළොන්නරු යුගයේ රචිත ග්‍රන්ථ
- අභිධර්මාර්ථ සංග්‍රහ සන්නය
- වෙසතුරු ගාථා සන්නය
- අටදා සන්නය
- ග්‍රන්ථීපද විවරණය
- අභිධානප්‍රදීපිකා සන්නය
- සසදාවත සන්නය

- පරිවාර ග්‍රන්ථිපද සන්නය
- මේඝදූත සන්නය
- කාව්‍යාදර්ශ සන්නය
- අමාවතුර
- ධර්මප්‍රදීපිකාව
- බුක්ඝරණ
- මුවදෙව්දාවත
- සසදාවත
- මහාබෝධි වංශය

පොළොන්නරු යුගයේ සාහිත්‍යික පඬිවරු

ගුරුළුගෝමී

සම්භාව්‍ය සිංහල ගද්‍ය සාහිත්‍යයේ බුදුගුණ වර්ණනාවට ලක් කළ පළමු ගද්‍ය කාව්‍යය පොළොන්නරු යුගයේදී රචිත අමාවතුර වේ. මෙය ගුරුළුගෝමී පඬිතුමාගේ විශිෂ්ට රචනයකි. අමාවතුර යන්නෙහි අමා යන්නෙන් අමෘතයද වතුර යන්නෙන් ගලායාමද අදහස් වේ. ඒ අනුව අමාවතුර යනු නිවනට ගලායාම නැතහොත් නිර්වාණයට යන ප්‍රවාහය යන අරුත් ගෙන දේ. ගුරුළුගෝමීන් විසින් රචිත අනෙක් කෘතිය ධර්මප්‍රදීපිකාවයි. ඉන් ධර්මය වර්ණනාවට ලක් කළ අතර බුදුන් වහන්සේගේ අනන්ත වූ බුදුගුණ සමුදාය අතුරින් පුරිසදම්මසාරථී නම් බුදු ගුණය වර්ණනා කරමින් රචනා වූයේ අමාවතුරයි.

හෙ බුද්ධධර්ම යැ. මෙ බුද්ධ වරිත යැ (අමාවතුර, 1959,

I.)

බුදුගුණ අනන්ත වන බැවින් නව ගුණ හැම කියන් නොපිළිවනින් පුරිසදම්මසාරථී යන පදය ගෙනැ අප බුදුන් පැරැම් පුරා බුදුවැ දෙවිරම් වෙහෙර පිළිගෙනැ එහි වෙසෙමින් තුන්

ලොව්හි සැරිසරු විෂම පුරුෂයන් දමා අමාමත නිවන් පැමිණ වූ සෙ නොවියත් හුදී ජනන් සඳහා සියබසින් මා විසින් සැබෙවින් දක්වනු ලැබේ. (අමාවතුර, 1959, 1)

අමාවතුර අරමුණ මගින් පැහැදිලි වන්නේ බුදුගුණ අනන්ත අප්‍රමාණ වීම නිසා නව ගුණ සියල්ල කීමට නොහැකි නිසා බුදුන් වහන්සේ සතු විෂම වූ පුරුෂයන් දමනය කිරීමේ ගුණය ගෙන, පාරමී දම් පුරන බුදුන් වහන්සේ දෙවරම් වෙහෙර වැඩ වසමින් ත්‍රේලෝකයේම සිටි විවිධ වූ සත්ත්වයන් දමනය කොට නිවන් මඟට යොමු කළ ආකාරය පාලි භාෂාව නොදන්නා එහෙත් විදග්ධ අය වෙනුවෙන් ස්වකීය භාෂාවෙන් කෙටියෙන් දක්වන බවයි.

කතුවරයා බුද්ධිය මෙහෙයවා ස්ථානෝචිත ප්‍රඥාවෙන් යුක්තව තැනට සුදුසුම බුදුගුණයක් තෝරා ගෙන එහි අතුලය, අවිත්තය වූ ස්වභාවය ක්‍රමවත්ව සංග්‍රහ කොට තිබීම අමාවතුරෙහි දක්නට ලැබෙන සුවිශේෂී ලක්ෂණයකි. බුදුන්වහන්සේගේ මානසික ගුණාංග පමණක් නොව උන්වහන්සේ දේවානිදේව, බ්‍රහ්මානිබ්‍රහ්ම හා ශක්‍රානිශක්‍ර බව මැනවින් ඉස්මතු කර පෙන්වීමට ගෝමීහු සමත් වූහ. ඒ සඳහා ඔෆ්විත්‍යම ප්‍රචාන්ති අමාවතුරට ඇතුළත් කළහ. ග්‍රන්ථයේ ආරම්භයේ සිට අවසානය දක්වාම මේ ලක්ෂණය විද්‍යමාන වේ.

ගුරුඵගෝමීහු පළමුව සිද්ධාර්ථ කුමාර වර්තය සැකෙවින් වුවද ඉතා රමණීය ලෙස වර්ණනා කළහ. අනතුරුව බුද්ධත්වය ලැබූ තැන් සිට බුද්ධ වර්තයෙහිම උත්තමාංගයන් දැක්වෙන වෘත්තාන්ත ගුරුඵගෝමීන්ගේ වර්ණනයට භාජනය විය. (වික්‍රමසිංහ, 1962: 71.)

අමාවතුරේ එන පරිච්ඡේද ගණන 18කි. කතුවරයා බුද්ධි ගෝචර වන අයුරින් පරිච්ඡේද බෙදා දක්වා ඇති ආකාරයක් මෙම කෘතිය මගින් ප්‍රකට වේ. තවදුරටත් මාටින් වික්‍රමසිංහ තම සාහිත්‍ය නැඟීම කෘතියෙහි සඳහන් කරන්නේ සන්දර්භය අතින් සැලකූ විට අමාවතුර කාදම්බරිය වැනි සංස්කෘත ගද්‍ය

කාවායයට ළං වන බවයි. අමාවතුර රචනාවේදී විශේෂයෙන්ම ගුරුළුගෝමීන් ජාතක අටුවාවද ධම්පියා අටුවාවද හදාරා ඇති බව දැක ගත හැකිය.

ග්‍රන්ථයෙහි නොයෙක් තැන ජාතක කතා ගැන සඳහන් වන අතර සමහර තැනක ජාතක කතාවල නම පමණක් සඳහන් වේ. අන්‍ය අවස්ථාවල ජාතක කතා සංක්ෂිප්තව දක්වා ඇත. කතා වස්තූන් කිහිපයක්ම ධම්පියා අටුවාව අනුව සකස් කොට ලියන ලදැයි සිතිය හැකිය. සමහර කතාවල කොටස් පාලි සාහිත්‍යයේ යම් යම් සූත්‍ර දේශනා ඇසුරු කර ඇති බව අමාවතුර ග්‍රන්ථයෙහිම සඳහන්ව ඇත.

අමාවතුරේ සඳහන් වන ආකාරයට සියබසින් හෙවත් ශුද්ධ සිංහල ව්‍යවහාරයෙන් මෙම කෘතිය ලිය වී ඇත. ඒ අනුව කතුවරයා අමාවතුර රචනයේදී දේශීය මාර්ගයට හුරු භාෂා ඊතියක් උපයෝගී කොට ගෙන ඇත.

ගද්‍ය කාවායයට ඉතාම උචිත වනුයේ කවියකුගේ හෘදය හා බුද්ධිය යන දෙකෙහි සංකලනයෙන් සකස් වුනු සරල ඊතියකි. අමාවතුරෙහි දක්නා ලැබෙන්නේ එවැනි සුලලිත සරල ඊතියකි. (වික්‍රමසිංහ, 1962: 71.)

අමාවතුරෙහි බස සරලය. වාක්‍ය කෙටි ය. අරුත් වටහා ලීම පහසු ය. කියවන්නා වෙහෙසට පත් නො කරයි. අනවශ්‍ය වචනාවන්ගෙන් තොරය. පාලි ග්‍රන්ථයෙහි ආ පෙළට ඉතා ලංව ම ගිය හෙළ බසකින් අමාවතුර ලියැවී ඇති බව නිවරද ය. (අමරවංශ, 50-51.)

ගුරුළුගෝමීන්ගේ භාෂා නිපුණත්වයේ ලක්ෂණ අතර ඉතා පිරිමැස්මෙන් වචන යෙදීම, වචනවලින් සම්පූර්ණ ප්‍රයෝජන ගැනීම හා සිතට කනට දෙකටම ප්‍රියවන සේ වචන හැසිරවීම යනාදිය කැපී පෙනේ. ඊතිය කවි ස්වභාව අනුව පහළ වන්නකැයි (වික්‍රමසිංහ, 1962: 103.) කුන්තක නම් ආලංකාරිකයා පෙන්වා දෙයි.

ඒ අනුව පැහැදිලි වන්නේ අමාවතුර ග්‍රන්ථය මඟින් ගුරුඵගෝමීන්ගේ ගතිගුණ ප්‍රකටවන බවයි. එමෙන්ම අමාවතුර ඊතිය ආදීන කවියකුගේ ශක්තියට නිදසුනක් ලෙස පෙන්වා දිය හැකිය. එම යුගයේ ලියවුණු අනෙක් කෘතිවලට සාපේක්ෂව අමාවතුරේ දැකිය හැකි සුවිශේෂත්වය වන්නේ ඒවා මිශ්‍ර සිංහලෙන් රචනා වී තිබීමත් අමාවතුර ශුද්ධ සිංහලෙන් ලියැවී තිබීමත්ය.

කතාවක් ඉතාම සංක්ෂිප්තව රසවන්ද කීමේ දක්ෂතාව ගුරුඵගෝමීන් සතු විය. තවද රචනයෙහි ඖදාර්ය ගුණය රැකගැනීමටද අමතක නොකරන ගුරුඵගෝමීන් එහිදී අනෙක් සියලු ගත්කරුවන් අතර ප්‍රමුඛ වේ. එනම් ඔහු අනික් කිසිදු ගත්කරුවෙකුට දෙවැනි නොවේ.

ගුරුඵ ගෝමීන් බුද්ධියට ගරු කළ ලේඛකයකු යි කියා ඇත. ඔවුන් වනාහි බුද්ධිමත් පාඨකයාගේ සිත්ගන්නා බව ඇත්තකි. අවස්ථාව එළඹුණු විට ඊට උචිත වූ රසය ද දැනවීමට ඔවුහු සමර්ථය හ. (කුලසූරිය, 1962: 162.)

අයාසයෙන් සිදු කරන ව්‍යාජ වර්ණනා අමාවතුරෙහි දක්නට නොලැබේ. ඊට විවිධ හේතු බලපාන බව ඇතමුන්ගේ අදහසයි.

අමාවතුර නම් සම්භාව්‍ය සිංහල ගද්‍ය සාහිත්‍යයේ එන දමන කතා අතුරින් නාග දමන පරිච්ඡේදය ඉතා වැදගත් ස්ථානයක් හිමිකර ගනියි. නාග යන්නෙන් නාගයා, නායකයා මෙන්ම ඇතුන්ද අර්ථ ගැන්වේ. ඒ අනුව නන්දෝපනන්ද නම් නාග රාජයාද නාලාගිරි නම් හස්ති රාජයාද දමනය කිරීම විස්තර කරනුයේ නාග දමනයෙනි. මෙහි එන නාලාගිරි දමනය යනු වණ්ඩ පරුෂ ඇතෙකු දමනය කිරීමේ කතා පුවතකි. එකී නාලාගිරි දමන කතාව අමාවතුරේ එන දමන කතා අතුරින් සුවිශේෂී දමන කතාවක් ලෙසින් හැඳින්විය හැකිය.

අමාවතුර ආරම්භයේදීම සිය බසින් සැකෙවින් යැයි

කී පරිදි සිය බස හෙවත් හුදු හෙළ භාෂාව පාලි භාෂා රීතියට අනුව යමින් සකස් කර ගත් ගුරුඵගෝමීන් කිවයුතු දෙය ඉතා කෙටියෙන් පැහැදිලිව මෙන්ම ව්‍යක්තවද ඉදිරිපත් කර ඇත. “වැටහෙන නුවණ, බුද්ධිය, කල්පනාව යන තුනෙහි ඉතා හොඳ සංකලනය පිළිබිඹු වන අමාවතුර කිහිපවරක් වුවද නවතාවයෙන් කියවිය හැකිය. (වික්‍රමසිංහ, 1962: 72.)

විශ්වනාථ පඬිතුමාගේ අදහස අනුව සාහිත්‍ය රසය බුන්මාස්වාදයට සමාන වේ. මෙලෙස සාහිත්‍ය රසය බුන්මාස්වාදයට සමකොට තිබීමෙන් සාහිත්‍ය රසය යනු පාඨකයා ලබන තාවකාලික විනෝදයට වඩා ගැඹුරු වූ දෙයක් බව ස්ථුට වේ. ගුරුඵගෝමීන්ගේ අමාවතුර මෙකී කාර්යය මනාව ඉටු කරන ග්‍රන්ථයකි. විමසුම් නුවණින් විනිවිද දකින ප්‍රබුද්ධ පාඨකයා උදෙසා රචනා කෙරෙන අමාවතුර බුද්ධිය මුවහත් කරන ග්‍රන්ථයකි. අමාවතුරේ රචනා රීතිය ඔහුටම ආවේණික එකකි. නිර්මාණාත්මක පද වර්ණනාවක් වන එහි සංස්කරණය කළ යුතු කිසිවක් නැත.

නාලාගිරි දමනයේ රචනා උපක්‍රම අතර කෙටි වාක්‍ය යෝජනය කැපී පෙනේ. එහිදී ගුරුඵගෝමීන් යොදන බස් වහර හා භාෂා රීතිය පාඨක කන් පිනවීමට පමණක් නොව සිත් පිනවීමටද සමත් වේ. නිදසුන් ලෙස නාලාගිරි දමනයේ එන ඇතුගේ ස්වභාවය හඳුන්වන ආකාරය පෙන්වාදිය හැකිය. රජුගේ නාලාගිරි නම් ඇත් වණ්ඩය. එරූපය. බුදුරුවන්හි සගරුවන්හි ගුණ නොදන්නී,” (අමාවතුර, 1964: 27.) අමාවතුර; අන්‍ය සෑම ග්‍රන්ථයකටම වඩා උසස් ගණයෙහි ග්‍රන්ථයක් ලෙස සලකනුයේ එකී සංක්ෂිප්ත කෙටි වාක්‍ය යෝජනය නිසාවෙනි.

රචනයේ ඖදාර්ය ගුණය නො පිරිහෙලා රැක ගන්න ගුරුඵගෝමීහු එහිදී අන්‍ය කිසිදු ගත්කරුවෙකුට දෙවෙනි නොවෙති. ඔහුගේ රචනා හැකියාවේ පවතින උසස් අංගයක් ලෙසින්ද මෙය පෙන්වා දිය හැකිය. ග්‍රන්ථය පුරාම දැකිය හැකි එම ලක්ෂණය මෙම නාලාගිරි දමනයේද දැක ගත හැකිය. සුදුසු අවස්ථාවේදී ප්‍රකෘති භාෂණය යෙදීමෙන් කතුවරයා එම ගුණය

වර්ධනය කිරීමට සමත් වේ. නාග දමනයෙහි නාලාගිරි ඇතුළුව දුටු දුටුවන් බියපත් කරවූ සැටිද අවසානයේදී බුදුන් ඉදිරියේදී මෙලල වූ ආකාරය වර්ණනා කිරීම ඊට නිදසුන්ය. එකෙකෙහි එක් මාගමක් නාලාගිරිහි දැක මරණහසින් හීතව පලායන්නී.” (අමාවතුර, 1964: 29.)

ක්ෂේමේන්ද්‍රගේ අදහස අනුව රස පිරුණු කාවායෙහි ජීවිතය ඖචිත්‍යයයි (අමාවතුර, 1964: 29.) හැඳින්වූයේ කවියකු තව ප්‍රබන්ධය සඳහා තෝරා ගන්න කතා වස්තුවටත්, පාත්‍රයන්ටත්, අවස්ථාවන්ටත් නොගැලපෙන දේ බැහැර කොට ගැලපෙන දේ පමණක් තෝරා පමණක් තෝරා ගෙන, ඒ ඒ තැනට උචිත වන සේ රස හා පද යොදමින් කෙරෙන වර්ණනයයි. මේ ඖචිත්‍ය සිද්ධාන්තය අනුව විනිශ්චය කරන විට සිංහල ගද්‍ය ග්‍රන්ථාවලියෙහි පළමු තැන හිමි විය යුත්තේ අමාවතුරටය. අමාවතුරෙහි අනවශ්‍ය වචන හෝ අනුවිත වර්ණනා කිසිවක් නොමැත. මෙලෙස සිදු කරන අවස්ථානෝචිත වර්ණනයන්ගෙන් හෙළි වන්නේ ගුරුගෝමීන් සතු නිසඟ ශ්‍රේෂ්ඨ කවිත්වයයි. සිනාවට උචිත අවස්ථාවෙහි පාඨකයාට මද සිනහ ගෙන ඒමටත් උපහාසයට ලක්විය යුතු තැන උපහාසයට ලක් කොට වර්ණ කිරීමටත් ඔහු අමතක නොකරයි. එමෙන්ම විචිත්‍ර වර්ණනයකින් හැඳින්විය යුතු සුන්දර දෙය ව්‍යාජ වර්ණනයෙන් තොරව වර්ණනා කිරීමටද ඔහු සුදක්ෂයෙකි.

අමාවතුර යනු එකම අරමුණක පිහිටා ප්‍රබන්ධයක් කිරීමෙන් ලද විශිෂ්ට ප්‍රතිඵලයක් ලෙස හැඳින්විය හැකිය. කතුවරයාගේ රචනය සාක්ෂාත් වීමක් ලෙසද එය සැලකිය හැකිය. බුදුන් වහන්සේ සතු පුරුෂයන් දමනය කිරීමෙහිලා පැවති අපූරු ශක්තිය කෙරෙහි ඒ කතා අසා සිටි ශ්‍රෝතෘ ජනයාගේ සිත් තුළ පහන් සංවේගය ඇති කරවීමට එතුමන්ට හැකි වූයේ ඔහු සතු භාෂා ඥානය හා රචනා උපක්‍රම නිසාවෙනි.

පාලි බෝධි වංශයේ එන ගැටලු පද 205කට පරිකල්පා ලියමින් සම්පාදනය කරන ලද ධර්මප්‍රදීපිකා පොළොන්නරු යුගයට අයත් තවත් වැදගත් ග්‍රන්ථයෙකි. පාලි බෝධි වංශය

මූලාශ්‍රය වූ මෙහි කතුවරයා ගුරුළු ගෝමීන් වේ. ග්‍රන්ථාවසානයේ එන පහත පාඨය ඊට දෙස් දෙයි.

ගුරුළු ගෝමීන් විසින් කරන ලද “ධර්ම ප්‍රදීපිකා” නම් මහාබෝධි වංශ පරිකථාව නිමි” (ධර්මප්‍රදීපිකාව: 346) අනෙක් විවරණ - ව්‍යාධ්‍යාන ග්‍රන්ථවලට වඩා වෙනස් වූ හෙයින් කතුවරයා ඊට ධර්ම ප්‍රදීපිකාව යැයි නම තබා ඇත. ගෝමී යන ගුරු නම ලද ඉතිහාසයේ එන ලාංකික ප්‍රසිද්ධ පඬිවරයා ගුරුළුගෝමීය. ගෝමී යන නාමය ගුරු නාමයක් බවට මත පවතී. නිකාය සංග්‍රහය දැක්වෙන ගුරුළුදැමි යන්න ගුරුළුගෝමී යැයි සලකනු ලැබේ. මේ ගත් කතුවරයා බුද්ධ ධර්මයෙහි මෙන්ම භාෂා ශාස්ත්‍රයේද මනා පාඨල දැනුමක් ඇති පඬිවරයෙක් වූ බවට කිසිදු සැකයක් නොමැත. ඔහු විසින් රචනා කරන ලද ධර්ම ප්‍රදීපිකාව, සිද්ධ සගරාව සහ අමාවතුර යන ග්‍රන්ථවල එන විවිධ පාඨ, සංස්කෘත ශ්ලෝක සලකන විට එකුමන්ගේ ශාස්ත්‍ර විශාරදත්වය වටහා ගත හැකිය.

විද්‍යාවක්‍රවර්තී

සාහිත්‍ය කෘතියක් හා බණපොතක් වශයෙන් ඉතාම ජනප්‍රිය වූ සිංහල සම්භාව්‍ය ගද්‍ය ග්‍රන්ථයක් ලෙස බුත්සරණ හඳුන්වා දිය හැකිය. ගද්‍යමය කෘතියක් වන මෙම ග්‍රන්ථයට ගත්කරු ලබාදුන් නම වනුයේ අමෘතාවහ නම් බුද්ධචරිතය යන්නයි. ඒ අනුව පැහැදිලි වන්නේ මෙම ග්‍රන්ථය බුද්ධ චරිතය වර්ණනා කිරීම සඳහා ලිය වී ඇති බවයි. එම වර්ණනාවද අමෘතය ගෙන දෙවන්නක් හෙයින් අමෘතාවහ (අමෘත + ආවහ) යි නම් කොට ඇත. අමෘතාවහ සහ බුද්ධචරිත යන නම් දෙකම සකු වේ. එහෙත් පොත වහරට පැමිණ ඇත්තේ බුත්සරණ නම් හෙළ නමිනි. සෑම ඡේදයකම අවසානයේ බුදුන් සරණ යෙමි බුත් සරණ යා යුතු (කුලසූරිය, 1999: 187.) යන පාඨය යෙදී ඇත. මෙලෙස 481ක් වනාවක් එසේ එම පාඨය යෙදීම හේතුවෙන් මෙම ග්‍රන්ථය බුත්සරණ නම් අන්වර්ථ නාමය ලැබූ බවට අනුමාන කළ හැකිය.

බුත්සරණ කතුවරයෝ විද්‍යාවක්‍රවර්තිහුය. ග්‍රන්ථාවසානයෙහි එන විද්‍යාවක්‍රවර්තීන් විසින් කළ අමාතාවහනම් බුද්ධචරිතය නිමි යන පාඨයෙන් ඒ බව ගම්‍ය වේ. කෘතියේ කාලය වන්නේ පොළොන්නරු යුගය වේ. ග්‍රන්ථ නිමිත්ත, පරමාර්ථය හෙවත් අරමුණ වන්නේ නව අරහාදී බුදුගුණ දැක්වීමයි. මෙම ග්‍රන්ථය පරිච්ඡේද වශයෙන් පරිච්ඡේද 16කි. බුත්සරණෙහි රචනා විලාශය පාඨකයාගේ හදවත බුද්ධ භක්තියෙන් සපුරාලීමට සමත් වේ. බුද්ධ චරිතය වර්ණනා කරනු සඳහා ත්‍රිපිටකයෙහි හා අර්ථකථාවෙහි ඒ ඒ තැනින් කරුණු ගෙන තැනට සුදුසු අයුරින් සංග්‍රහ කර ඇත. විද්‍යාවක්‍රවර්තීන් සතුව ත්‍රිපිටක ධර්මය විෂයෙහි පෘථුල බුද්ධියකුත් බුද්ධියට අනුරූප වූ ශ්‍රද්ධාවකුත් පැවැති බවට බුත්සරණ කෘතියම සාක්ෂ්‍ය වේ. බුත්සරණ කෘතියේ පැහැදිලි ආශ්‍රය සෙවීම අපහසු වේ. බුද්ධ චරිත කතා පමණක් නොව ධර්ම කොටස්ද නො අඩුව යෙදී තිබීම ඊට එක් හේතුවක් වේ. හුදු ධර්මය පිළිබඳ අන් කිසිදු සිංහල ලේඛකයකුගේ දැනුමට නොදෙවෙනි දැනුමක් විද්‍යා චක්‍රවර්තිහු සතු වූ බව ග්‍රන්ථය විමර්ශනයේදී පැහැදිලි වේ. ධර්මයෙහි හසල දැනුමක් ඇතිවා සේම එතුමන් බහුශ්‍රැත පඬිවරුවකු බවට ස්වකීය ග්‍රන්ථයම සාධක වේ.

මෙහි අන්තර්ගත වූ ජාතක කතා සංග්‍රහයද අන්‍ය කතා වස්තුව සලකා බලන විට පැහැදිලි වනුයේ කතුවරයා ජාතකට්ඨකථාව ද ධම්මපදට්ඨකථාව ද (කුලසූරිය, 1993: 190.) කියවා ඇති බවයි. සාමාන්‍ය මහ ජනයාට රස මුසු කොට කතා කීමෙන් ඔවුන් යහමග හැසිරවීමට ඒ තරම් ඉවහල් වූ කතා සමූහයක් නොමැත.

බුත්සරණ කතුවරයා අන්‍ය පාලි ග්‍රන්ථයෙන් පාඨ උපුටා ගත් බව පැවසීම ඔහුගේ කවිත්වයට කරන නිග්‍රහයකි. අන්‍ය සිංහල ලේඛකයන් මෙන්ම එතුමන්ද බෞද්ධ සාහිත්‍යයෙන් පෝෂණය ලබන ලදී. නමුත් මෙහි දැක්වෙන කතා සියල්ලම ස්වතන්ත්‍ර නිර්මාණ වේ. හුදු පරිවර්තන ස්වරූපයක් නොදරයි. පැරණි සිංහල ගත් කතුවරයන් බොහෝ දෙනෙකුගේ මෙන්ම විද්‍යා චක්‍රවර්තිහුගේද ජීවන තොරතුරු අප්‍රකටය. ඔහු පිළිබඳව ලංකානන්ද හිමි රචනා කළ බුත්සරණෙහි මෙසේ සඳහන් වේ.

විද්‍යාවක්‍රවර්තීහු බැතිමත්හු ය. පාඨකයන් තුළ හක්තිය මතු කර ලීමෙහි උපන් හපන්කම් ඇත්තෝ ය. නක්‍ෂත්‍ර ආදී බාහිර ශාස්ත්‍රවිෂයෙහිද විශාරදයෝ ය... (අමරවංශ හිමි,56)

ඒ අනුව පැහැදිලි වනුයේ විද්‍යා වක්‍රවර්තීහු විද්‍යා ඥානයේද ශාස්ත්‍ර ඥානයේද සාමාන්‍ය ඥානයේද පරිපූර්ණ අයෙක් බවයි.

ශ්‍රාවක ප්‍රිය රීතියක් යොදා ගැනීමේදී කතුවරයා බෙහෙවින් ඇසුරු කොට ඇත්තේ උපමාවයි. අර්ථාවබෝධය තුලනාත්මක සංසන්දනය අවධාරණය හා රසය වැනි කරුණු සිත්හි තබා ගෙන ඉදිරිපත් කළ උපමා පොදුවේ කේවල උපමා හා මාලෝපමා ලෙස හඳුනාගත හැකිය. කතුවරයා ග්‍රන්ථාවසානයේ පහළොස්වන පරිච්ඡේදය වෙන් කොට ඇත්තේද එවැනි උපමා ඉදිරිපත් කිරීම සඳහායි. එහි උපමා 250ක් පමණ වේ.

තව ද ඉසුරන් මදුලු කා දැමූ කොස්වහලු කා රැගෙන ගවයන් සේ මා ගෙ බුදුන් වහන්සේ ගෙ සස්තෙහි ශ්‍රාවකයන් ප්‍රතිපත්ති වළඳා හළ වසලු වැනි ලඝු වූ ප්‍රතිපත්ති පිරු ගිහි වැසි උපාසකයෝ පවා අනාගාමී මඟ දක්වා ලබති, 'එබඳු වූ මනා වූ ප්‍රතිපත්ති පානා බුදුන් සරණ යෙමි' බුත්සරණ යායුතු. (බුත්සරණ, 1968: 275)

ගුණ වාවක පදයක කාර්ය වනුයේ වර්ණනා කිරීම, උත්කර්ෂයෙන් දැක්වීම සහ පැහැදිලි කිරීම ආදියයි. ඒකාකාරී කියවීම් රටාවෙන් මිඳෙනු සඳහා උපකාරී වන ගුණ වාවක පද වක්‍රවර්තීහු සිය පරමාර්ථ සාධනය සඳහා උපයෝගීකොට ගත්හ.

ශාරිපුත්‍ර සංඝරාජ මාහිමි

අභිධර්මාර්ථ සංග්‍රහ සන්න කතුවරයා ශාරිපුත්‍ර සංඝරාජ මාහිමිය. ග්‍රන්ථාවසානයේ ව්‍යාඛ්‍යා කර්තෘ සංදර්ශනයෙහි මේ පිළිබඳව සඳහන් වේ. පාලි අභිධම්මත්ථසංග්‍රහ නම් ග්‍රන්ථයේ එන කරුණු පාලි භාෂාව නොදත් අයට පැහැදිලි කර දීම අරමුණු

කරගත් මෙම ග්‍රන්ථයේ පරිච්ඡේද නවයකි. කතුවරයාගේ ව්‍යාධ්‍යාන ස්වරූපය මගින් අභිධර්මය පිළිබඳව පුළුල් අවබෝධයක් ලබාගත හැකිය. මෙම ව්‍යාධ්‍යාන ග්‍රන්ථය පිළිබඳව ආනන්ද කුල සූරියන් මෙසේ කරුණු දක්වා ඇත.

අභිධර්මාර්ථ සංග්‍රහ සන්නය නිර්මාණයෙන් තොර වූ රචනාවකැයි කිසිසේත් නොකිව හැකිය. මීට කලින් සඳහන් කරනු ලැබූ විවිධ උපමා මුල් රචනාවෙහි නො ඒ. අනුරුද්ධ හිමියන්ගේ රචනාවෙන් පැන නැගුණු අභිධර්මයේ අඵචලට සීමා වූ නමුත් විස්තරාථී දැක්වීමෙහි ලා මේ කතුවරයා අමුතු මගක් ගත් සේ පෙනේ. සමහර විට ස්වකීය අදහස් පෝෂණය වූයේ තමා ඇසුරු කළ අන්‍ය ග්‍රන්ථවලින් විය හැකිය...(නානායක්කාර, 1998: 87)

රාජ මුරාරි

රාජ මුරාරීන් පොළොන්නරු යුගයේ විසූ පණ්ඩිත ජන සම්භාවනීය මහා පඬිවරයෙකි. ජාතක ගාථා සන්නය රචනා කළ රාජ මුරාරීන් පිළිබඳ එම ග්‍රන්ථය සංස්කරණය කළ බද්දේගම කීර්ති ශ්‍රී ධම්මරතන හිමියෝ මෙසේ අදහස් දක්වා ඇත.

ලෝක ස්වාමී වූ අප සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් මහාකරුණා ඥානයෙන් දේශනා කර වදාළ සූත්‍රාභිධර්ම විනය සංඛ්‍යාත පිටකත්‍රය ධර්මය අතුරෙන් සූත්‍ර පිටකයට අන්තර්ගත බුද්දක නිකායෙහි (කුදුගොත් සඟියෙහි) ජාතක ගාථා පාළියට සිංහල පදාර්ථ දැක්වීමෙන් හා ගැඹුරු අදහස් ඇති සමහර තැන්වල පිණ්ඩාථීය ලුහුඬු වශයෙන් ලිවීමෙනුත් පොළොන්නරු කාලයෙහි විසූ ආචාර්ය රාජ මුරාරි මහා පණ්ඩිතෝත්තමයාණන් විසින් රචනා කරන ලද ප්‍රශස්ත අඵ ව්‍යාධ්‍යානය “ජාතක ගාථා සන්නය” නම් විය.

නිකාය සංග්‍රහයේ දැක්වෙන පරිදි ආචාර්ය රාජා මුරාරි පොළොන්නරු කල විසූ ගිහි පඬිවරයකි. නාමයේ හැටියෙන් ඔහු සිංහලයක් යැයි කිව නොහැකිය. එකල සොලී හා කාලිංග පඬිවරුන් ලංකාවේ විසූ හෙයින් රාජා මුරාරි මෙහි පදිංචිව

සිටි භාරතීයයෙකු බව සිතිය හැකිය. පඬිවරුන්ට විවිධ උපාධි ලත් අවධියද පොළොන්නරු කාලය වූ බැවින් රාජා මුරාරි යනු උපාධියක් කොටද සලකනු හැකිය.

පොළොන්නරු යුගයේ සාහිත්‍ය හෙබ වූ තවත් මහ පඬිවරුන් කිහිපදෙනෙකි.

අනුරුද්ධ ස්ථවිර

පොළොන්නරු මුල් කාලයේ දී විසූ අනුරුද්ධ ස්ථවිරයන් අනුරුද්ධ ශතකය නම් සකු කාව්‍යය රචනා කළේය. උතුරුමුලයට උන්වහන්සේගේ ප්‍රසිද්ධ රචනය මෙයයි. නිකාය සංග්‍රහයේද උන්වහන්සේගේ නම පෙනේ.

නාගසේන ස්ථවිර

මහාවිජයබාහු රාජ්‍ය කාලයේදී මනාහුලු නුවර රම්භාවිහාරයෙහි වැඩ සිටි නාගසේන හිමි පාලි මානාවුලු සන්දේශය රචනා කළේය. බුරුමරට සංසරක්ෂිත කාශ්‍යප හිමියන් එවූ හස්තකට පිළිතුරු වශයෙන් ලියුවකි. උන්වහන්සේගේ නමද නිකාය සංග්‍රහයෙහි පෙනේ.

ආනන්ද ස්ථවිර

පාලි උපාසකජනාලංකාරය ලියන ලද්දේ ආනන්ද හිමියන් විසිනි. වික්‍රමබාහු රජුගේ බිසව වූ සුන්දරමහදේවියගේ සෙල් ලිපියේ උන්වහන්සේ ගැන සඳහන් වේ. නිකාය සංග්‍රහයේද උන්වහන්සේ නම පෙනේ.

බුද්ධරක්ඛිත ස්ථවිර

මහ පැරකුම්බා දින විසූ ප්‍රසිද්ධ පාලි පඬි කෙනෙකි. ජිනාලංකාර නම් පාලි මහකව උන්වහන්සේගේ කෘතියකි. එය බු. 1700 දී ලියූ බව සඳහන්ය. නිකාය සංග්‍රහයේ මේ හිමිගේ නමද සඳහන්ය.

බුද්ධතාග ස්ථවිර

මහා පරාක්‍රමබාහු දින වැඩ විසූ ටීකාවාර්‍යවරයෙකි. කංඛාවිතරණයට කළ පාලි විනයන්ටමංජුසා නම් ටීකාව උන්වහන්සේගේය. ලීනාර්ථප්‍රදීපයට කළ පාත්‍රිකරන ටීකාවන් මෙතුමාගේ කොට සලකනු ලැබේ. ලීනාර්ථප්‍රදීපය ගුණාකාර තේරුන් විසින් වන්ද - ව්‍යාකරණයට ලියුවකි.

සුමේධ ස්ථවිර

ටීකාවාර්‍ය සාරිපුත්ත මාහිමියන්ගේ ධර්මාවාර්‍ය කෙනෙකු හැටියට සුමේධ ස්ථවිර සඳහන් වේ. සාධුවිරතොදය නම් පාලි ප්‍රබන්ධය එතුමාගේ කෘතියක් හැටියට සලකනු ලැබේ. උන්වහන්සේ දිඹුලාගල අරණ්‍යායතනයේ වැඩ සිටි කෙනෙකි.

වාචිස්සර ස්ථවිර මහපැරකුම්බා දින පොළොන්නරුවේ ධම්මාගාරයෙහි විසූ මහින්ද සෛල පිරිවෙන් වැසි ත්‍රිපිටකධර මහතර කෙනෙකු හැටියට වාචිස්සර හිමි සඳහන් වේ. පාලි ථූපවංසය මේ හිමිගේ කෘතියකි. තවද පටිසම්භිදාමග්ගය, සච්චසංඛෙපසන්‍යය හා විසුද්ධිමග්ගසංඛෙප සන්‍යය මේ හිමිගේ කෘති හැටියට දැක් වේ.

පියදස්සි ස්ථවිර

පාලි මොග්ගල්ලායන ව්‍යාකරණයේ ප්‍රධාන පරිචාර ග්‍රන්ථය වූ පදසාදනය ලියන ලද්දේ පියදස්සි ස්ථවිරයන් වහන්සේ විසිනි. එතුමා මොග්ගල්ලානය ව්‍යාකරණවාරයන් වහන්සේගේ ශිෂ්‍යයෙකි.

ධම්මකීර්ති ස්ථවිර

ටීකාවාර්‍ය සාරිපුත්ත මාහිමියන්ගේ ශිෂ්‍යයකු වූ ධර්මකීර්ති හිමියෝ පාලි දඨාවංශය ලියූහ.

බුද්ධප්‍රිය ස්ථවිර

රූපසිද්ධි නම් පාලි ව්‍යාකරණය හා පාලි පජ්ජමධු කවත් එහි සිංහල සන්‍යායන් ලියන ලදී. එතුමා ලීලාවතී රැජින කළ විසූ බව සැලකේ. මෙසේ පඬි පරපුර හා ගත් පරපුර ගැන සලකන විට පොළොන්නරු කාලය ලංකා සාහිත්‍යයට නව ජීවයක් ගෙන දී නව යුගයක් උදාකළ බව කිවහැකිය.

තවද පොළොන්නරු යුගයේදී පද්‍ය කෘතිය රචනා වී ඇත. විශේෂයෙන් ජාතක කතා කැපී පෙනේ. ජාතක කතා කාව්‍යය නු අතීත කාව්‍ය සම්ප්‍රදායේ ම දිගුවක් ලෙස පෙන්වාදිය හැකිය. එනම් හෙළ පඬුවෝ බොහෝ විට බුදු සමයේ එන ජාතක කතා වස්තූන් ඔවුන්ගේ පොතපත සඳහා යොදා ගත්හ. ඒ අනුව පොළොන්නරු යුගයේ සිට ම සිංහල පද්‍ය සාහිත්‍ය තුළ ජාතක කතා කාව්‍යයට නැගීමේ ප්‍රවණතාවක් පැවතුණි. මෙය එකල කලෝචිත මෙන් ම පඬුවන් විසින් පිළිගැනුණු ක්‍රියා මාර්ගයක්ද විය. පෙදෙන් බුදු සිරිත යන නියමය අනුව මෙම ජාතක කතා වස්තූන් කෙරෙහි කවීන් ලැදියාවක් දක්වන්නට ඇත්තේ ඒවා ආගමික කතා වස්තූන් වූ නිසා ම පමණක් නොව ඒවා හැමදෙනා ම අසා පුරුදු දැන සිටි කතා නිසා ය. එනමින් ජාතක කතා කාව්‍යයට නගමින් රචනා කළ ජාතක කතා කාව්‍ය කෘති සිංහල සාහිත්‍ය සම්ප්‍රදායට එක් වීම සිදු විය. මෙම ජාතක කතා කාව්‍ය ග්‍රන්ථ අතර මුවදෙව්දාවත හා සසදාවත ආදී කාව්‍ය ග්‍රන්ථ ප්‍රමුඛ වේ. මුවදෙව්දාවත සහ සසදාවත ධර්ම කාව්‍ය ග්‍රන්ථ වේ. මෙම ජාතක කතා කාව්‍ය ජාතක කතා කාව්‍ය සම්ප්‍රදායේ ආරම්භය සනිටුහන් කරයි. මධ්‍යදේව ජාතකය පදනම් කර ගෙන රචනා වී ඇති මුවදෙව්දාවත රචනා වූ කාලය හා කර්තෘ පිළිබඳ නිශ්චිත අදහසක් හඳුනා ගත නොහැකි ය. සසදාවත හෙවත් සසදාකවට වස්තු විෂය වී ඇත්තේ සස ජාතක කතාවයි. කවියා අඥාත වුව ද සංස්කෘත අලංකාර ශාස්ත්‍රය අනුව කාව්‍ය නිර්මාණයට උත්සහ ගෙන ඇත.

සමාලෝචනය

ග්‍රන්ථ පිළිබඳව කරුණු විමසීමේ දී ඒවායේ සංඥාදී පංචකය පදනම් කර ගැනීම අනුක්‍රමිකව විස්තර දැක්වීමට ප්‍රයෝජනවත් වේ. මෙය පොළොන්නරු යුගයේ රචිත ග්‍රන්ථවලටද එසේමය. එහිදී බෙහෙවින්ම දුෂ්කර කාර්ය වන්නේ කර්තෘ පිළිබඳ නිගමනයයි. බොහෝ ග්‍රන්ථවල ඒ ගැන විස්තර සඳහන් වුවත් ඇතැම් ග්‍රන්ථවල කතුවරයා ගැන කිසිවක් සඳහන් කර නොමැත.

පොළොන්නරු යුගයේදී පොත්පත් විශාල ප්‍රමාණයක් රචනා වී ඇත. ඒවායින් විශාල පොත්පත් ප්‍රමාණයක් සංස්කෘත සහ පාලි පොත්පත් වූ අතර තවත් බොහෝ පොත් ප්‍රමාණයක් සන්න ග්‍රන්ථ විය. එහෙත් එම බොහෝ ග්‍රන්ථයන්හි කර්තෘ සඳහන් නොවිණි. කෙසේ නමුත් පණ්ඩිත ප්‍රිය රචකයන්ගේ බහුගුණභාවය මැනවින් ස්ථූට වන්නේ භාෂාන්තර ඥානය හා ග්‍රන්ථාන්තර ඥානය පිරික්සා බලන විටයි. එසේම එම කතුවරුන්ට නාට්‍ය පිළිබඳ දැනුමක් පැවත ඇති බව පැහැදිලිය. එහෙත් ස්වකීය නිර්මාණය සඳහා පාදක ග්‍රන්ථ සියල්ලම පාදක සටහන් දැක්වීමේ ක්‍රමයක් එකල නොවිණි. තත්සම බහුල භාෂාවක් කෙරෙහි කතුවරුන් වඩාත් රුචි විය. එසේම සංස්කෘත ව්‍යාකරණය අනුදත් බවක් පෙනේ. එකී භාෂා ව්‍යාපාරය අවස්ථාවට උචිත පරිදි හැසිරවීම කෙරෙහි ඔවුහු දක්ෂ වූහ. උපමා, රූපක හා විස්තර වර්ණනා රචකයන්ගේ භාෂා ඥානය හා කවිත්වය ප්‍රකට කරයි. ඒ අනුව ග්‍රන්ථ විශාල ප්‍රමාණයක් රචනා වූ පොළොන්නරු යුගය සතු සහ පෙළ ආභාසය ලත් සාහිත්‍යික පඬිවරු රැසක් ජනිත වූ කාල පරිච්ඡේදයක් බව කියමනාය.

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ නාමාවලිය

අමාවතුර. (1964) (සංස්.) සී. ඇම්. ඔස්ටින් ද සිල්වා, කොළඹ: ජේ. ඩී. ප්‍රනාන්දු.
අමාවතුර. (1959) (සංස්.) කෝදගොඩ ඤාණලෝක ස්ථවිර, කොළඹ: ඇම්. ඩී. ගුණසේන සහ සමාගම.
කුලසූරිය, ආනන්ද. (1999) සිංහල සාහිත්‍ය 1. බොරැස්ගමුව: විසිදුනු ප්‍රකාශනයකයෝ.

පුංචිබණ්ඩාර, සන්නස්ගල. (1961) සිංහල සාහිත්‍ය වංශය. කොළඹ: ලේක්හවුස් ඉන්වෙස්මන්ට්.

බුන්සරණ. (1963) (සංස්.) ලබුගම ලඬිකානඤ හිමි, කොළඹ 11: සීමාසහිත ඇම්. ඩී. ගුණසේන සහ සමාගම.

බුන්සරණ. (1953) (සංස්.) වැලිවිටියේ පණ්ඩිත සෝරත හිමි, වැල්ලම්පිටිය: නව ජීවන යන්ත්‍රාලය.

දිසානායක, කේ. වසන්ත, හර්ශනී මිල්ලගහතැන්න සහ චමිලා නිශාන්ති විජේවර්ධන. (2010) සම්භාව්‍ය සිංහල ගද්‍ය සාහිත්‍ය. පේරාදෙණිය: කර්තෘ ප්‍රකාශන.

දිසානායක, කේ. වසන්ත සහ හර්ශනී මිල්ලගහතැන්න. (2010) සාහිත්‍ය ගවේෂණ. පේරාදෙණිය: කර්තෘ ප්‍රකාශන.

නානායකකාර, ගුණවර්ධන. (1998) පොළොන්නරු යුගයේ සිංහල ව්‍යාධ්‍යාන සාහිත්‍යය. කොළඹ: ඇස්. ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ.

වික්‍රමසිංහ, මාටින්. (2011) සිංහල සාහිත්‍ය නැඟීම. රාජගිරිය: සී/ස සරස (පෞද්ගලික) සමාගම.

සිංහල සාහිත්‍ය ලතා. (සංස්.) කොත්මලේ අමරවංශ හිමි, කොළඹ 10: ඇස්. ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ.